

לפניכם השירה (פואמה) "בעיר ההרגה" / חיים נחמן ביאליק

עריכה ופרושי המילים: אלי פרה.

לקבלת סיכום וניתוח הפואמה, פנו באתר ב – צור קשר.

בְּעִיר הַהֲרָגָה / חיים נחמן ביאליק
 קוּם לֵךְ אֶל עִיר הַהֲרָגָה וּבֹאֵת אֶל הַחֲצֵרוֹת,
 וּבְעֵינֶיךָ תִּרְאֶה וּבִידְךָ תִּמְשֹׁשׁ עַל-הַגְּדֵרוֹת
 וְעַל הָעֵצִים וְעַל הָאֲבָנִים וְעַל-גְּבֵי טִיחַ הַכְּתָלִים
 אֶת-הַדָּם הַקְרוּשׁ וְאֶת-הַמַּחַ הַנִּקְשָׁה שֶׁל-הַחֲלָלִים.
 וּבֹאֵת מִשָּׁם אֶל הַחֲרוּבוֹת וּפְסַחֵת עַל-הַפְּרָצִים
 וְעֵבְרֵת עַל-הַכְּתָלִים הַנִּקְוָבִים וְעַל הַתְּנוּרִים הַנִּתְצִים,
 בְּמִקּוֹם הָעֵמִיק *קִרְקֵר הַמַּפָּץ, הַרְחִיב הַגְּדִיל הַחוּרִים, (*קִרְקֵר – הֶרֶס; נִיתוּץ *מַפָּץ – מִנְפֵץ, פִּיצוּץ)
 מַחֲשֵׁף הָאֲבֵן הַשְּׁחֵרָה *וְעֵרוֹת הַלְּבָנָה הַשְּׂרוּפָה,
 וְהֵם נִרְאִים כְּפִיּוֹת פְּתוּחִים שֶׁל-פְּצָעִים אֲנוּשִׁים וְשִׁחְרִים
 אֲשֶׁר אֵין לָהֶם תִּקְוָה עוֹד וְלֹא-תִהְיֶה לָהֶם תְּרוּפָה,
 וְטַבְעוֹ רִגְלֶיךָ בְּנוֹצוֹת *וְהַתְּנַגְּפוֹ עַל תְּלֵי-תָלִים
 שֶׁל-שִׁבְרֵי שְׂבָרִים וְרִסְסֵי רִסְסִים וְתַבּוּסֵת סְפָרִים *וּגְוִילִים, (*וּגְוִילִים – קֶלֶף; דָף שֶׁל סֵפֶר, תִּלְמוּד)
 כְּלִיּוֹן עֲמַל לֹא-אֲנוּשׁ וּפְרִי מִשְׁנֵה עֲבוּדַת פְּרֶךְ;
 וְלֹא-תַעֲמַד עַל-הַהֶרֶס וְעֵבְרֵת מִשָּׁם הַדְּרֶךְ –
 וְלִבְלָבוֹ *הַשְּׂטִים לְנִגְדֶךָ וְזִלְפוֹ בְּאֶפֶךָ בְּשָׁמַיִם,
 וְ*צִיִּצִיָּהוּ חֲצִים נוֹצוֹת וְרִיחֹן כְּרִיחַ דָּמִים;
 וְעַל-אֶפֶךָ וְעַל חֲמַתְךָ תִּבְיֵא *קִטְרֶתוֹ הַזֶּה (*קִטְרֶתוֹ – קִטּוֹרֶת: תַּעֲרוּבַת בְּשָׁמַיִם. לְשׁוֹן אַחֵר: נִיחוּחַ)
 אֶת-עֲדֻנֹת הָאֲבִיב בְּלִבְכֶךָ – וְלֹא-תִהְיֶה לְךָ *לְזָרָא;
 וּבְרַבְבוֹת חֲצִי זָהָב יִפְלַח הַשָּׁמֶשׁ כְּבִדְךָ
 וְשִׁבַע קַרְנַיִם מִכָּל-רִסְסֵי זְכוּכִית תִּשְׁמַחְנָה *לְאִידֶךָ.
 כִּי-קָרָא אֲדֹנִי לְאֲבִיב וְלִטְבַח גַּם-יָחַד:
 הַשָּׁמֶשׁ זָרְחָה, הַשָּׁטָה פָּרְחָה וְהַשׁוּחַט שָׁחַט.
 וּבְרַחֵת וּבֹאֵת אֶל-חֲצָר, וְהַחֲצָר גַּל בּוֹ –
 עַל הַגֶּל הַזֶּה נִעְרְפוּ שָׂנִיִּם: יְהוּדֵי וְכֻלְבוֹ.
 *קִרְדִּים אֶחָד עֲרָפִם וְאֶל-אֲשָׁפָה אַחַת הוּטְלוּ
 וּבְעֶרֶב דָּם שְׂנִיָּהֶם יַחֲטוּ חֲזִירִים וַיִּתְּגוּלוּלוּ;
 מִחוּר יָרַד גֶּשֶׁם וְסָחַפוּ אֶל-אַחַד נַחְלֵי *הַבְּתוֹת –
 וְלֹא-יִצְעַק עוֹד הַדָּם מִן-הַשְּׂפָכִים וְהַשְּׁפָתוֹת,
 כִּי בְתֵהֶם רַבָּה יֵאבֵד אוֹ-יִשָּׁק *נַעֲצוּץ לְרוּיָה –
 וְהַכֹּל יִהְיֶה פְּאִיּוֹ, וְהַכֹּל יָשׁוּב כְּלֹא-הָיָה.
 וְאֶל עֲלִיּוֹת הַגְּגוֹת תִּטְפֹּס וְנִצְבֵּת שָׁם בְּעֵלְטָה –
 עוֹד אֵימַת מֵרַ הַמּוֹת *בְּמַאֲפֵל הַדּוּמָם שָׁטָה;
 וּמִכָּל-הַחוּרִים הָעֲמוּמִים וּמִתּוֹךְ צִלְלֵי הַזְּוִיּוֹת
 עֵינַיִם, רָאָה עֵינַיִם, דּוּמָם אֶלֶיךָ צוֹפִיּוֹת.

(*וְהַתְּנַגְּפוֹ – מִלְשׁוֹן נִגְף: מִכְשׁוֹל)
 (*וְעֵרוֹת – מִלְשׁוֹן עֲרֻנָה, חֲשׁוּפָה, גְּלוּיָה)
 (*הַשְּׂטִים – בִּיחִיד עֵץ מִמִּשְׁפַּחַת הַקִּטְנִיּוֹת)
 (*צִיִּצִיָּהוּ – סִיב, בְּלִיטָה מְדוּלְדֹלֶת)
 (*קִטְרֶתוֹ – קִטּוֹרֶת: תַּעֲרוּבַת בְּשָׁמַיִם. לְשׁוֹן אַחֵר: נִיחוּחַ)
 (*לְזָרָא – זָרָא: גּוֹעַל; בַּחִילָה; מִיֵּאוֹס)
 (*אִידֶךָ – אִיד: צָרָה; אֲסוּן; שִׁבָּר)
 (*קִרְדִּים – לְשׁוֹן אַחֵר: גְּרִזָן; מַעִין מִקּוֹשׁ מִשְׁנֵי קִטְבִּיּוֹ)
 (*הַבְּתוֹת – בִּיחִיד בְּתָה: מִקּוֹם שִׁמְמָה)
 (*נַעֲצוּץ – שִׁיחַ קוֹצָנִי)
 (*בְּמַאֲפֵל – דָּבָר אִפְּל, מִחֲשָׁךְ)

- רוחות ה"קדושים" הן, נשמות *עוֹטְיוֹת* וְשׁוֹמְמוֹת, *עוֹטְיוֹת* – מלשון אָבַל, נשמות אבלות, נוגות)
- אֶל-זֵוִית אַחַת תַּחַת כַּפַּת הַגַּג הַצֵּטְמָמָמוּ – וְדוֹמְמוֹת.
כָּאֵן מִצְאֵן הַקְרָדִם וְאֶל-הַמְקוֹם הַזֶּה תִּבְאֵנָה
לְחַתֵּם פֹּה בְּמִבְטֵי עֵינֵיהֶן בַּפֶּעַם הָאֲחֵרוֹנָה
אֶת כָּל-צֵעַר מוֹתָן הַתֶּפֶל וְאֶת כָּל- *תִּאֲלַת* חֲזִיָּהֶן,
וְהַתְרַפְּקוּ פֹּה זְעוֹת וְחֲרָדוֹת, וְיַחֲדוּ מִמִּחְבּוֹאֵיהֶן
דוֹמָם תּוֹבְעוֹת עֲלֵבוֹנָן וְעֵינֵיהֶן שׁוֹאֲלוֹת: לְמָה? –
וּמִי-עוֹד כְּאֵלֵהִים בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר-יִשָּׂא זֹאת הַדְּמָמָה.
וְנִשְׂאֵת עֵינֶיךָ הַגְּגָה – וְהִנֵּה גַם רַעֲפִיו מִחֲרִישִׁים,
מֵאֲפִילִים עֲלֶיךָ וְשׁוֹתְקִים, וְשִׂאֲלָתְ אֶת-פִּי הַעֲכָבִישִׁים;
עָדִים חַיִּים הֵם, עָדִי רֵאִיָּה, וְהִגִּידוּ לְךָ כָּל-הַמוֹצָאוֹת:
מַעֲשֵׂה בְּבִטָּן רֶטְשָׁה שְׂמֵלְאוֹהָ נּוֹצוֹת,
מַעֲשֵׂה בְּנִחְרִיִּים וּמִסְמְרוֹת, בְּגִלְגֻלוֹת וּפְטִישִׁים,
מַעֲשֵׂה בְּבִנֵי אָדָם שְׁחוּטִים שְׁנִתְלוּ בְּ *מְרִישִׁים,
וּמַעֲשֵׂה בְּתִינוֹק שְׂנֵמָצָא בְּצַד אִמּוֹ הַמְדַקְרָה
כִּשֶׁהוּא יִשָּׁן וּבְפִיו פְּטָמַת שְׂדֵה הַקְרָה;
וּמַעֲשֵׂה בְּיֶלֶד שְׁנֹקְרַע וְיִצְאָה נִשְׁמָתוֹ בְּ"אִמִּי!" –
וְהִנֵּה גַם עֵינֶיךָ פֹּה, שׁוֹאֲלוֹת חֲשׁוֹנוֹן מַעֲמִי.
עוֹד כְּאֵלֵה וְכְאֵלֵה תִּסְפָּר לְךָ הַ *שְׂמֵמִית
מַעֲשִׂים נּוֹקְבִים אֶת-הַמַּח וְיִשׁ בְּהֵם כְּדִי לְהַמִּית
אֶת-רוּחְךָ וְאֶת-נִשְׁמָתְךָ מִיָּתֶה גְמוּרָה עוֹלָמִית –
וְהַתְּאֲפִקְתָּ, וְחִנְקְתָּ בְּתוֹךְ גְרוּנְךָ אֶת-הַשְּׂאֵגָה
וְקִבְרָתָּ בְּמַעֲמָקֵי לְבָבְךָ לְפָנֵי הַתְּרַפָּצָה,
וְקִפְצָתָּ מִשֶּׁם וְיִצְאָתָּ – וְהִנֵּה הָאֶרֶץ כְּמִנְהַגָּה,
וְהַשֶּׁמֶשׁ כְּתָמוּל שְׁלֶשֶׁם *תִּשְׁחַת זְהָרָה אֶרֶץ. *תִּשְׁחַת – בעתיד. לשון אחר: לקלקל; לפגום; לאבד)
- וְיִרְדֹּת מִשֶּׁם וּבָאתָ אֶל-תּוֹךְ הַמְרַתְּפִים הָאֲפֵלִים,
מְקוֹם נִטְמָאוֹ בְּנוֹת עַמְּךָ הַכְּשֻׁרוֹת בֵּין הַפֵּלִים,
אִשָּׁה אִשָּׁה אַחַת תַּחַת שְׂבָעָה שְׂבָעָה *עֲרֵלִים,
הַבַּת לְעֵינֵי אִמָּה וְהָאִם לְעֵינֵי בָתֶּה,
לְפָנֵי שְׁחִיטָה וּבְשַׁעַת שְׁחִיטָה וּלְאַחַר שְׁחִיטָה;
וּבִיָּדְךָ תִּמְשֹׁשׂ אֶת-הַ *כֶּסֶף הַמְטַנְנָת וְאֶת-הַכֶּר הַמְאָדָּם,
*מְרַבֵּץ חֲזִירֵי יַעַר וְ *מְרַבַּעַת סוּסֵי אָדָם *מְרַבֵּץ – משכב של בע"ח, *מְרַבַּעַת – מקום הרבעת בע"ח)
עַם-קְרָדִם מְטַפְּטֵף דָּם רוֹתַח בְּיָדָם.
וְרֵאָה גַם-רֵאָה: בְּאֶפְלַת אוֹתָהּ זֵוִית,
תַּחַת *מְדוּכָת מִצָּה זוֹ וּמֵאֲחוּרֵי אוֹתָהּ חֲבִית, *מְדוּכָת – כתישה; מכתש, כלי לריסוק דברים יבשים)
שְׂכָבוּ בְּעֵלִים, חֲתָנִים, אַחִים, הַצִּיצוּ מִן-הַחֹרִים
בְּפִרְפֹּר גְּוִיֹת קְדוּשׁוֹת תַּחַת בְּשׂוֹר חֲמוּרִים,
נְחִנְקוֹת בְּטַמְאָתָן וְ *מַעֲלֵעוֹת דָּם צְוֹאֲרוֹן,
*מַעֲלֵעוֹת – לבלוע, לגמוע בהרגשת חנק)

(***בָּגוּ** – בג: מנת אוכל; מזון)

וּכְחַלֵּק אִישׁ פֶּת-***בָּגוּ** חֵלֶק מִתֵּעֵב גּוֹי בְּשָׂרָן –
שָׁכְבוּ בְּבִשְׂתָם וַיִּרְאוּ – וְלֹא נָעוּ וְלֹא זָעוּ,
וְאֵת-עֵינֵיהֶם לֹא-נָקְרוּ וּמִדַּעְתָּם לֹא-יָצְאוּ –
וְאוֹלֵי גַם-אִישׁ לִנְפֹשׁוֹ אִזּוֹ הִתְפַּלֵּל בְּלִבּוֹ:
רְבוּנוּ שְׁל-עוֹלָם, עֲשֵׂה נֶס – וְאֵלֵי הִרְעָה לֹא-תִבְאֵ,
וְאֵלֶּה אֲשֶׁר חִיו מִטְמְאָתָן וְהִקִּיצוּ מִדָּמָן –

(***שְׁקוּצִי** – תועבה; מיאוס)

וְהִנֵּה ***שְׁקוּצִי** עוֹלָם, טְמֵאת גּוֹף וְנַפְשׁ, מִבְּחוּץ וּמִבְּפָנִים –
וְהִגִּיחוּ בַעֲלֵיהֶן מִחוּרָם וְרָצוּ בֵּית-אֱלֹהִים
וַיִּבְרְכוּ עַל-הַנְּסִים שֶׁם אֵל יִשְׁעָם ו***מִשְׁגָּבִים**;
וְהִכְהִינִים שְׂבָהֶם יָצְאוּ וַיִּשְׁאַלוּ אֶת-רַבָּם;
”רַבִּי! אֲשֶׁתִּי מַה הִיא? מִתַּרְתָּ אוֹ אֲסוּרָה?” –
וְהַכֹּל יָשׁוּב לְמִנְהַגּוֹ, וְהַכֹּל יִחְזַר לְשׁוּרָה.

(***מִשְׁגָּבִים** – משגב; מחסה)

וְעַתָּה לֶךְ וְהִבְאֵתִיךָ אֶל-כָּל-הַמַּחְבּוּאִים:

(***צוּאִים** – מזוהמים; מלשון צוּאָה)

בְּתֵי מַחְרָאוֹת, מִכְּלֵאוֹת חֲזִירִים וּשְׂאֵר מְקוֹמוֹת ***צוּאִים**;
וְרֵאִיתָ בְּעֵינֶיךָ אִיפֹה הָיוּ מִתְחַבְּאִים
אֶחָד בְּנֵי עַמֶּךָ וּבְנֵי בְנֵיהֶם שְׁל-הַמַּכְפָּיִם,
נִינֵי הָאֲרִיזוֹת שֶׁב־אֵב הַרְחֵמִים” וְזָרַע הַ”קְדוּשִׁים”,
עֲשָׂרִים נֶפֶשׁ בַּחוּר אֶחָד וּשְׁלֹשִׁים שְׁלֹשִׁים,
וַיִּגְדְּלוּ כְבוֹדֵי בְּעוֹלָם וַיִּקְדָּשׁוּ שְׁמֵי בְּרַבִּים...
מִנוֹסֶת עַכְבָּרִים נָסוּ וּמִחֲבֵא פִשְׁפְּשִׁים הִחְבְּאוּ,
וַיִּמּוּתוּ מוֹת כְּלָבִים שֶׁם בְּאֲשֶׁר נִמְצְאוּ,
וּמִחַר לְבַקֵּר – וַיָּצֵא הַבֶּן הַפְּלִיט
וּמִצָּא שֶׁם פֶּגֶר אָבִיו ***מְגָאֵל** וְנִמְאָס - - -
וְלָמָּה תִבְדָּךְ, בּוֹ-אָדָם, וְלָמָּה ***תְּלִיט**
אֶת-פָּנֶיךָ בְּכַפֶּךָ? – חֲרַק שְׁנִיִּים וְהִמָּס!

(***מְגָאֵל** – מזוהם)

(***תְּלִיט** – מלשון להליט; לכסות; לעטוף)

וַיִּרְדֹּת בְּמוֹרֵד הָעִיר וּמִצָּאתָ גִּנַּת יָרֵק,

(***אֲוֹרָה** – רפת; אוּרְנָה)

ו***אֲוֹרָה** גְדוֹלָה עִם-הַגִּנָּה, הִיא אֲוֹרַת הַהֶרֶג,

וּכְמַחֲנָה ***תַּנְשֻׁמוֹת** עֵנַק וְאִימֵי עֵטְלָפִים **(*תַּנְשֻׁמוֹת** – תנשמת: מין צפור לילה. מין נץ טורף עטלפים)

הַסְּרוּחִים עַל-חֲלָלֵיהֶם שְׂפוּרֵי דָם וְעֵינִפִּים.

שֶׁם עַל-קֶרְקַע הָאֲוֹרָה שְׁטַחוּ לָהֶם שְׂטַח

(***אֲוֹפְנִים** – אופן ביחיד: גלגל)

***אֲוֹפְנִים** מִפְּשָׁקֵי יִתְדוֹת כְּאֲצַבְעוֹת שְׁלוּחוֹת לְרַצְחָ,

ו***פִּיפִיּוֹתִים** ***מְגָאֵלִים** עוֹד בְּדָם אָדָם וְמַח. **(*פִּיפִיּוֹתִים** – חרב פיפיות, כלי חד ומושחז משני קטביו)

וְהִיָּה בְּעָרֵב הַיּוֹם, בְּנִטּוֹת שְׂמֵשׁ מְעַרְבָּה,

מְעֻטָּף בְּעֵנְנֵי דָם ו***נֶאֱפָד** אֵשׁ לְהַבָּה, **(*נֶאֱפָד** – מלשון אפודה: כאן בלשון של לחגור; ללבוש; נלפת)

(***בְּלֵט** – לט: בשקט; בסתר; בחשאי)

וּפְתַחְתָּ אֶת-הַשַּׁעַר ***בְּלֵט** וּבָאתָ אֶל-***הָאֲוֹרָה**

וְאִימָה חֲשֵׁכָה תִבְלַעְךָ, וְתַהֲרֵם זְוָעָה נְעֻלְמָה:

(***מְגוּר** – פחד, מפלה; תבוסה)

מְגוּר**, מְגוּר מִסְבִּיב... מְשׁוּטָט הוּא בְּאֲוֹרָה**,

שׁוּרָה הוּא עַל הַפְּתָלִים וְכַבוּשׁ בְּתוֹךְ הַדְּמָמָה.

ומתחת תלי האופנים, מבין החורים והסדקים, עוד תרגיש כעין פרפור של-אברים מרסקים, מזיזים את-האופנים התלולים על-גביהם, מתעותים בגסיסתם ומתבוססים בדמיהם; ואנקת חשאים אחרונה – קול ענות חלושה ממעל לראשך עדין תלויה כמו קרושה,

וכעין צער *נעכר, צער עולם, תוסס שם וחרד. (*נעכר – מלשון קדרות, דכדוך; "מלוכלך" בהשאלה) אין זאת כי אם-רוח דכא רב-ענות וגדל-יסורים

חבש פאן את-עצמו בתוך בית האסורים, נתקע פה ב*דוי עולם ולא-יאבה עוד הפרד, ו*שכינה שחרה אחת, עיפת צער ויגעת כח, מתלבטת פה בכל-זוית ולא-תמצא לה מנוח,

רוצה לבכות – ואינה יכולה, חפצה לנהם – ושותקת, ודומם *תמק באבלה ובחשאי היא נחנקת, פורשת כנפיה על צללי הקדושים וראשה תחת כנפה, מאפילה על-דמעותיה ובוכיה בלי שפה – – –

ואתה גם-אתה, בן-אדם, סגר בעדך השער, ונסגרת פה באפלה ובקרקע תכבש עיניך ונצבת כה עד-בוש והתיחדת עם-הצער ומלאת בו את-לבבך לכל ימי חייד,

וביום *תרשש נפשך ובאבד כל-חילה – והינה הוא לך לפליטה ולמען *תרעלה, ורבוץ בך *מארה ו*ביעתך פרוח רעה, ולפתך והעיק עליך כהעק חלום זועה;

ובחיקך תשאנו אל-ארבע רוחות השמים, ובקשת ולא-תמצא לו ניב שפתיים.

ואל-מחוץ לעיר תצא ובאת אל *בית-העולם, ואל-יראך איש בלכתך ויחידי תבא שמה, ופקדת קברות הקדושים למקטנם ועד-גדולם, ונצבת על עפרם התחוח והשלטתי עליך דממה;

ולבבך *ימק בך מעצר פאב וכלימה – ועצרתני את-עיניך ולא-תהיה דמעה,

וידעת פי-עת *לגעות היא פשור עקוד על-המערכה – (*לגעות – געיה: קול חיה רכה, קול בכי וכאב) והקשחתי את-לבבך ולא-תבא אנחה.

הינה עגלי ה*טבחה, הינה הם שוכבים פלם ואם יש שלומים למותם – אמר, במה ישלם? סלחו לי, עלובי עולם, אלהיכם עני כמותכם, עני הוא בחייכם וקל-וחמר במותכם, כי תבאו מחר על-שכרכם ודפקתם על-דלתי –

(*דוי – כאב; חולי)

(*שכינה – רוח הקודש; רוח האלוהים)

(*תמק – מק: רקב)

(*תרשש – רושש: הרס; לרוצץ)

(*תרעלה – רעל; סם מוות)

(*מארה – קללה; *ביעתך – בעתה: בהלה – "ביעותים")

(*בית-העולם – כינוי לבית הקברות)

(*ימק – מק: רקבון)

(*לגעות – געיה: קול חיה רכה, קול בכי וכאב)

(*טבחה – מלשון טבח; רצח)

אִפְתַּחַה לָכֶם, בָּאוּ וּרְאוּ: יִרְדְּתִי מִנְכֹסֵי!
 וְצַר לִי עֲלֵיכֶם, בְּנִי, וְלִבִּי לִבִּי עֲלֵיכֶם:
 חֲלַלְתֶּם – חֲלַלְתֶּם חַנּוּם, וְגַם-אֲנִי וְגַם-אֶתֶם
 לֹא-יָדַעְנוּ לָמָּה מֵתֶם וְעַל-מִי וְעַל-מָה מֵתֶם,
 וְאִין טַעַם לְמוֹתְכֶם כְּמוֹ אִין טַעַם לְחַיֵּיכֶם.
 וְשָׂכִינָה מָה אוֹמַרְתָּ? – הִיא תִּכְבָּשׁ בְּעֵנֵי רֵאשָׁה
 וּמַעְצָר כָּאֵב וְכִלְמָה פּוֹרֶשֶׁת וּבּוֹשָׁה...
 וְגַם-אֲנִי בְּלִילָה בְּלִילָה אֶרְדַּע-עַל-הַקְּבָרִים,
 אֶעֱמֵד אֲבִיט אֶל-הַחֲלָלִים וְאֲבוֹשׁ בְּמִסְתָּרִים –
 וְאוֹלָם, חַי אֲנִי, נָאוּם יִי, אִם-אוֹרִיד דְּמָעָה.
 וְגִדּוֹל הַכָּאֵב מֵאֵד וְגִדּוֹלָה מֵאֵד הַכִּלְמָה –
 וּמָה מְשַׁנִּיחֶם גִּדּוֹל? – אֶמַר אֶתֶּה, בֶּן-אָדָם!
 או טוֹב מִזֶּה – שְׁתַּק! וְדוּמָם הִיָּה עָדִי,
 כִּי מִצָּאתַנִּי בְּקִלוֹנִי וְתִרְאֵנִי בְּיוֹם *אִיִּדִי;
 וְכִשְׂבָּךְ אֶל-בְּנֵי עַמְךָ – אֶל-תְּשׁוּב אֲלֵיהֶם רִיקָם,
 כִּי מוֹסֵר כְּלַמְתִּי תִשָּׂא וְהוֹרְדְתוֹ עַל-קִדְקֹדָם,
 וּמִכָּאֵבִי תִקַּח עַמְךָ וְהִשְׁבוֹתוֹ אֶל-חִיקָם.

(*אִיִּדִי – אִיד : אֶסוֹן ; צִרָה)

וּפְנִיָת לְלֶכֶת מֵעַם קְבָרוֹת הַמֵּתִים, וְעִבְבָה
 רָגַע אֶחָד אֶת-עֵינַיִךְ *רְפִידָת הַדָּשָׁא מִשְׁבִּיב,
 וְהַדָּשָׁא רַךְ וְרִטָב, כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה בְּתַחֲלַת הָאֲבִיב:
 נִצְנִי הַמּוֹת וְחֲצִיר קְבָרִים אֶתֶּה רוֹאֶה בְּעֵינַיִךְ;
 וְתִלְשֶׁת מֵהֶם מְלֵא הַפֶּה וְהִשְׁלַכְתֶּם לְאַחֲרֵיךְ,
 לֵאמֹר: חֲצִיר תְּלוּשׁ הָעֵם – וְאִם-יֵשׁ לְתִלוּשׁ תִּקְוָה?
 וְעֲצַמְתָּ אֶת-עֵינַיִךְ מִרְאוֹתֶם, וְלִקְחִיתִךְ וְאִשְׁיִבְךָ
 מִבֵּית-הַקְּבָרוֹת אֶל-אַחֲרֵיךְ אֲשֶׁר חִיו מִן-הַטְּבַחָה,
 וּבָאתָ עִמָּם בְּיוֹם צוּמָם אֶל בְּתֵי תְּפִלְתָם
 וְשָׁמַעְתָּ זְעַקַת שְׁבָרָם וְנִסְחַפְתָּ בְּדַמְעָתֶם;
 וְהַבֵּית? מְלֵא יִלְלָה, בְּכִי *נִאָקַת פְּרָא,
 וְסִמְרָה שְׁעֵרַת בְּשָׂרְךָ וּפְחַד יִקְרָאךָ וְרַעְדָה –
 כְּכֶה *תִּאָנַק אִמָּה אֲשֶׁר אֲבָדָה אֲבָדָה...
 וְאֶל-לִבְבָם תִּבְטֵט – וְהִנּוּ מִדְּבַר *צִיָּה,
 וְכִי-תִצְמַח בּוֹ חֵמַת נָקָם – לֹא-תַחֲיֶיהָ זְרַע,
 וְאֶף קָלְלָה נִמְרָצַת אַחַת לֹא-תוֹלִיד עַל-שְׁפָתֶיהֶם.
 הֲאִין פְּצַעֵיהֶם נִאָמְנִים – וְלָמָּה תְּפִלְתָם רְמִיָה?
 לָמָּה יִכְחָשׁוּ לִי בְּיוֹם אִידָם, וּמָה בָּצַע בְּכַחְשֵׁיהֶם?
 וְרָאֵה גַם-רָאֵה: עוֹד הֵם נִמְקִים בִּיגוֹנָם,
 כְּלָם יוֹרְדִים בְּבִכִי, יִשְׂאוּ קִינָה בְּנִיחָם,
 וְהִנֵּה הֵם מֵתוֹפְפִים עַל-לִבְבָהֶם וּמֵתוֹנִדִים עַל-עֵזוֹם
 לֵאמֹר: "אֲשַׁמְנִי, בְּגִדְנוּ" – וְלִבָּם לֹא-יֵאֱמִין לְפִיָּהֶם.

(*רְפִידָת – מִלְשׁוֹן רִיפּוֹד)

(*נִאָקַת – קוֹל אַנְחָה מֵעוֹצַמַת הַכָּאֵב)

(*תִּאָנַק – כְּנִ"ל, בַּעֲתִיד, נִסְתַּרְתָּ יַחֲדָה; קוֹל אַנְחָה מִכָּאֵב)

(*צִיָּה – מִיֵּלָה נִרְדַּפְתָּ לְמַדְבַּר וּשְׁמַמָּה)

הִיחָטָא עֲצַב *נִפּוּץ וְאִם-שִׁבְרֵי חֶרֶשׁ יִאֲשָׁמוּ? (*נִפּוּץ – מִלְשׁוֹן נֶפֶץ : מִפּוֹזֵר לְכָל רוּחַ, נוֹפֵץ ; לִנְפֹץ ; יִנְפוֹץ) וְלָמָּה זֶה יִתְחַנְּנוּ אֵלַי? – דַּבֵּר אֵלֵיהֶם *יִרְעָמוּ!
 יְרִימוּ-נָא אֲגִרוֹף כְּנִגְדֵי וַיִּתְבַּעוּ אֶת-עֲלְבוֹנָם,
 אֶת-עֲלְבוֹן כָּל-הַדּוֹרוֹת מִרֹאשֵׁם וְעַד-סוּפָם,
 וַיִּפּוּצֻוּ הַשָּׁמַיִם וְכִסְאֵי בְּאֲגִרוֹפָם.

וְגַם-אֶתְּהָ, בֶן-אָדָם, אֵל-תִּבְדֹּל מֵתוֹךְ עֲדָתְךָ,
 הָאֲמוֹן לְנִגְעֵי לֵבָם וְאֵל-תִּאֲמֹן לְתִחְנֹנְתְךָ ;
 וּבְהֵרֵם הַחֲזֵן קוּלוֹ: "עֲשֵׂה לְמַעַן הַטְּבוּחִים!
 עֲשֵׂה לְמַעַן תִּינּוֹקוֹת! עֲשֵׂה לְמַעַן עוֹלְלֵי טְפוּחִים!"
 וְעַמּוּדֵי הַבַּיִת יִתְפַּלְצוּ בְּזַעֲקַת *תִּאֲנִיָּה,

(*תִּאֲנִיָּה – בְּכִי וּמִסַּפֵּד)

וְסִמְרָה שַׁעֲרַת בְּשָׂרְךָ וּפְחַד יִקְרָאךָ וַיִּרְעָדָה –
 וְהִתְאֲכֹזְרֵתִי אֲנִי אֵלַיךָ – וְלֹא-תִגְעָה אֶתְּךָ בְּבִכְיָהּ,
 וְכִי-תִפְרָץ שִׁאֲגֶתְךָ – אֲנִי בֵּין שְׁנֵיךָ אֲמִיתָנָה ;
 חִלְלוּ לְבָדָם צָרְתְּךָ – וְאֶתְּהָ אֵל תִּחְלַלְנָה.

(*תִּגְעָה – גְּעִיָּה : קוֹל שֶׁל חַיָּה רַחֵמָה, קוֹל בְּכִי וְכַאֲב)

תַּעֲמִד הַצָּרָה לְדוֹרוֹת – צָרָה לֹא- *נִסְפְּדָה, (*נִסְפְּדָה – מִלְשׁוֹן הַסֵּפֶד ; בְּנִפְעַל ; דְּבַרֵי אַבֵּל וְקִינָה עַל הַמֵּת)
 וְדַמְעָתְךָ אֶתְּהָ *תִּאֲצֹר דְּמַעָה בְּלִי-שְׂפֹכָהּ,
 וּבְנִיתְּ עֲלֶיהָ מִבְּצָר בְּרִזְל וְחֹמֶת *נְחוּשָׁה
 שֶׁל- *חֲמַת מוֹת, שְׁנֵאת שְׂאוּל וּמִשְׁטֵמָה כְּבוּשָׁה,
 וְנִאֲחֲזָה בְּלִבְךָ וְגִדְלָה שָׁם כְּפִתֵּן בְּמֵאוֹרְתוֹ,
 וַיִּנְקַתְּמָם זֶה מִזֶּה וְלֹא-תִמְצָאוּ מְנוּחָה ;
 וְהִרְעַבְתְּ וְהִצַּמְמַתְּ אוֹתוֹ – וְאַחַר תִּהְרַס חֹמְתוֹ
 וּבְרֹאשׁ פְּתָנִים אֲכַזֵּר לְחִפְשֵׁי תִשְׁלַחְנוּ
 וְעַל-עַם *עֲבֹרְתֶךָ וְחִמְלֶתְךָ בְּיוֹם רַעַם תִּצְנְנוּ.

(*עֲבֹרְתֶךָ – עֵבֶרָה : כַּעַס, זַעַם ; חֲרוֹן וְתוֹכַחָה)

עֵתָה צָא מִזֶּה וְשׁוּב הִנֵּה בֵּין-הַשָּׁמַיִם
 וְרֵאִיתְּ אַחֲרֵית אֲבֵל עַם : וְהִנֵּה כָּל-אֱלֹהֵי הַנְּפֹשׁוֹת
 אֲשֶׁר-חֲרָדוּ וְהִקִּיצוּ בְּקָר – שָׁבוּ לְעָרְב וְתִרְדְּמָנָה,
 וַיִּגְעֵי בְכִי *דַּבְּרֵי רוּחַ הַנֶּסֶם עוֹמְדִים עֵתָה בְּחִשְׁכָּה,
 עוֹד הַשְּׁפֵתִים נְעוֹת, *מִפְּלָלוֹת – אֵךְ הַלֵּב *נָחַר תּוֹכוֹ,
 וּבְלֹא נִיצוֹץ תִּקְוָה בְּלֵב וּבְלֵי שְׂבִיב אוֹר בְּעֵין
 הַיָּד תִּגְשֹׁשׁ בְּאִפְלָה, תִּבְקֹשׁ מִשְׁעוֹן – וְאִין...
 כִּכָּה תַעֲשֶׂן עוֹד הַפְּתִילָה אַחֲרֵי כָלוֹת שְׂמָנָה,
 כִּד יִמְשֹׁד סוּס זָקֵן אֲשֶׁר נִשְׁבַּר כָּחוֹ.

(*דַּבְּרֵי – בִּיחִיד דָּד : מַעוֹנָה ; רִצּוֹץ ; מִדּוּכָא)

(*מִפְּלָלוֹת – מִתְפַּלְלוֹת ; מִקּוּוֹת. *נָחַר : יִבֵּשׁ)

לוֹ אֲגִדַּת תְּנַחֲוּמִים אַחַת הַנִּיחָה לָהֶם צָרְתְּךָ,
 לְהִיּוֹת לָהֶם לְמִשְׁיבַת נֶפֶשׁ וּלְכַלְכַּל שְׂכִיבָתְךָ!
 הִנֵּה כָּלָה הַצּוּם, קְרָאוּ "וַיִּחַל", אֲמָרוּ "עֲנֵנּוּ" – וְלָמָּה
 עוֹד הַצַּבוּר מִתְמַהֲמָה? – הִיִּקְרָאוּ גַם "אִיכָה" –
 לֹא! הִנֵּה דָרְשׁוֹן עוֹלָה עַל-הַבְּמָה,
 הִנֵּה הוּא פּוֹתַח פִּיּוֹ, מִגְמָגֵם וּמִפִּיחַ אֲמָרָיו,

- *טח תפל** ולוחש פסוקים על מפתח הטרף, ואף קול אלהים אחד לא-יציל מפיהו, גם-ניצוץ קטן אחד לא-ידליק בלבבם; ועדר אדני עומד בזקניו ובנעריו, אלה שומעים ומפקקים ואלה ראש יניעו; תו המות על-מצחם ולבבם יפת ***שאיה**. מית רוחם, נס לחם, ואלהיהם עזבם. וגם-אתה אל-***תנד** להם, אל-תזעזע חנם פצעייהם, אל-תגדש עוד לשוא ***סאת** צרתם הגדושה; באשר תגע אצבעך – שמה מכה אנושה, כל-בשרם עליהם יכאב – אבל ***נושנו** במכאוביהם וישלימו עם חיי ***בשתם**, ***ומה-בצע** כי תנחמם? עלובים הם ***קצף** עליהם ואובדים הם מרחמם; הנח להם וילכו – הנה יצאו הפוכבים, ואבלים וחפויי ראש ובבשת גנבים איש איש עם-***נגעי** לבו ישוב הביתה, ***גו** כפוף משנה ונפשו ריקה משניתה, ואיש איש עם נגעי לבו יעלה על-משכבו והחלדה על-עצמיו והרקב בלבבו... והנה כי-תשפים מחר ויצאת בראש דרכים – וראית המון שברי אדם נאנקים ונאנחים, ***צובאים** על חלונות גבי רים וחונים על הפתחים, מכריזים בפמבי על-פצעייהם כרוכל על-***מרכלת**, למי גלגלת רצוצה ולמי פצע יד ***חבורה**, וכלם פושטים יד ***פקה** וחושפים זרוע שבורה, ועיניהם עיני עבדים מפים, אל יד גביריהם, לאמר: "גלגלת רצוצה לי, אב קדוש' לי-תנה את תשלומיהם!" וגבירים בני רחמנים מתמלאים עליהם רחמים ומושיטים להם מבפנים מקל ותרמיל לגלגלת, אומרים "ברוך שפטרנו" – והקבצנים מתנחמים. לבית הקברות, קבצנים! וחפרתם עצמות אבותיכם ועצמות אחיכם הקדושים ומלאתם תרמיליכם ועמסתם אותם על-שכם ויצאתם לדרך, עתידים לעשות בהם סחורה בכל-הירידים; וראיתם לכם יד בראש דרכים, לעין רואים, וישטחתם אותם לשמש על-סמרטויטיכם ***צאים**, ובגרון נחר שיכה קבצנית עליהם תשוררו. וקראתם לחסד לאמים והתפללתם לרחמי גוים, וכאשר פשטתם יד תפשו, וכאשר ***שנוררתם** תשנוררו.
- *טח תפל** – הבטיח דברים בטלים וריקים
- *שאיה** – שממון; הרס; חורבן
- *תנד** – נדנדו הראש, לאות השתתפות בצער
- *סאת** – סאה: מידת יובש, בערך ליטר
- *נושנו** – מלשון שנית: שוב; חזרו על עצמם
- *בשתם** – חרפתם; ***מה-בצע** – מה הטעם
- *קצף** – קצף; כעס רב, חרון; זעם
- *נגעי** – סמיכות של נגעים: פצעים; מכות; חבלות; ליקויים
- *גו** – גו: גוף
- *צובאים** – מתקהלים; מתאספים יחד
- *מרכלת** – סחורה; דברים למכירה
- *חבורה** – מכה; פצע
- *פקה** – יד רפה; חלושה
- *צאים** – מזוהמים
- *שנוררתם** – שנורר: מקבץ נדבות

וְעַתָּה מֵה-לֵךְ פֹּה, בֶּן-אָדָם, קוּם בְּרַח הַמִּזְבֵּחַ
וּנְשֵׂאתָ עִמָּךְ שְׂמָה אֶת-כּוֹס הַיְגוֹנִים,
וְקָרַעְתָּ שָׂם אֶת-נִפְשְׁךָ לְעִשְׂרֵה קָרְעִים
וְאֶת-לִבְּךָ תִּתֵּן מֵאֵל לִ*חֲרוֹן אֵין-אוֹנִים,
וְדַמְעֹתֶיךָ הַגְּדוֹלָה הוֹרֵד שָׂם עַל קִדְקִד הַסְּלָעִים
וְשִׁאֲגֹתֶיךָ הַמְּרָה שֶׁלַח – וְתֵאבֵד בְּסַעֲרָה.

תמוז-תשרי, תרס"ד

(*חֲרוֹן – כּעֵס ; זַעַם)